

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA.

Helsingissä,
marraskuun 14 p:nä 1938.
Lausunto N:o 3.

Lakivaliokunnalle.

Lakivaliokunta on viime lokakuun 25 päivänä päivätyssä kirjelmässään eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt valtiovarainvaliokunnan lausuntoa ed. Kalliokosken y.m. lakialoitteesta n:o 7, joka sisältää ehdotuksen laiksi kultaehdon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin velkasuhteissa. Tämän johdosta valiokunta, joka on katsonut tehtäväkseen lausua mielipiteensä lähinnä ehdotetun lainsäädännön aikaansaamisen tarkoituksenmukaisuudesta ja suotavuudesta taloudelliselta kannalta kiinnittämättä huomiota lakiehdotuksen yksityiskohtiin tai muodolliseen rakenteeseen, lausuntonaan kunnioittaen esittää seuraavaa.

Kuten aloitteessa esitetyistä tiedoista käy selville, on kultaehdoilta velkasitoumuksissa monissa maissa joko erityisellä lainsäädännöllä taikka oikeuskäytännön nojalla kielletty oikeudellinen pätevyys. Tähän on jouduttu lähinnä kuluvan vuosikymmenen alkupuolella maailman rahaoloissa tapah-

tuneen kehityksen johdosta. Jo kultakan-
nan vallitessa vuosina 1926—1930 oli hin-
tasuhteiden kehitys velallisille epäedullinen,
sillä kultaan perustuvassa rahassa lausut-
tuina olivat tavaroiden hinnat jatkuvasti
alentuneet. Mutta varsinkin sen jälkeen
kuin useimmat maat, niiden joukossa ta-
loudellisessa suhteessa maailman tärkeim-
mät, luopuivat kultakannasta ja kulta siten
menetti asemansa yleisenä arvonmittana,
on sen hinnan kehitys verrattuna muiden
tavarain hintoihin ollut suurten vaihtelui-
den alainen ja tavattomasti kohonnut ylei-
seen hintatasoon verrattuna. Osoituksena
tästä ovat seuraavat luvut vuosilta 1927—
1938, joista nähdään, montako prosenttia
kullan keskihintaa Lontoossa osoittava in-
deksi punnissa ja käypien kurssien mu-
kaan Suomen markoissa on eri vuosina ol-
lut korkeammalla kuin saman vuoden tuk-
kuhintojen keskimääräiset indeksit Suo-
messä ja Englannissa. (V:n 1926 indeksit
on merkitty 100:ksi).

	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Suo- messa	—1.0	—2.0	2.0	11.1	30.5	81.4	94.5	112.0	118.8	111.3	89.4	101.3
Englan- nissa	4.5	5.5	8.4	12.4	53.5	102.7	115.6	130.5	133.0	116.5	88.7	100.5

Kultaehdoin taattuihin velkasitoumuksiin
nähdessä on tällainen kehitys ollut omansa
johtamaan yleiseltäkin kannalta sangen
epätyydyttäviin tuloksiin, mikäli kultaeh-
dolle tunnustetaan oikeudellinen pätevyys.
Tällöin saattaa näet velkoja, joka rahan-
arvon vaihteluita peläten on luottoa myön-

täessään tahtonut kultaehdoin tai siihen
verrattavin sopimusmääräyksin suojella it-
seään niiltä haitoilta ja vahingoilta, joita
hänelle voi aiheutua rahanarvon vaihte-
luista ja epävakaisuudesta, kultaehdon pe-
rusteella saada varsin huomattavan oikeu-
dettoman hyödyn, jos hänellä on oikeus pe-

riä rahasaamisensa kulta-arvon mukaan, vaikka rahan ostokyky ei olekaan pienentynyt samassa suhteessa kuin kullanarvo on noussut.

Tämän vuoksi on valiokunnan mielestä oikein, että velkojalta, joka on turvannut saatavansa kultaehdoin, pyritään estämään mahdollisuus saada edelläviitatuin tavoin kohtuutonta ja oikeudetonta hyötyä velallisen kustannuksella. Kun voimassaoleva oikeutemme ei vallitsevan tulkinnan mukaan velvoiteoikeudessamme sääntönä olevasta sopimusvapauden periaatteesta johtuen anna tähän keinoja, näyttää aloitteessa ehdotetun lainsäädännön aikaansaaminen tarpeelliselta, vallankin kun ei ole todennäköistä, että Suomi enempää kuin muutkaan kultakannasta luopuneet maat

lähitulevaisuudessa tulisivat palaamaan kiinteään kultakantaan. Valiokunnan käsityksen mukaan on asianmukaista, että kultaehto, kuten aloitteessa olevan lakiehdotuksen mukaan onkin asianlaita, tehdään pätemättömäksi niinhyvin ulkomaisiin kuin kotimaisiin, oman ja vieraan maan rahassa määrättyihin velkasitoumuksiin nähden. Samoin valiokunta pitää tarpeellisena, koska edelläviitatuut epäkohdat erityisesti ovat olemassa ennen kultakannasta luopumista syntyneisiin velkasitoumuksiin nähden, että kysymyksessä oleva lainsäädäntö ehdotetulla tavalla tehdään myöskin niitä koskevaksi.

Edellä esitetyn nojalla valiokunta pitää aloitteessa tarkoitettua lainsäädäntöä tarpeellisena.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Mauno Pekkala.

Sakari Tuomioja.